

1ο κτήριο: Ελ. Βενιζέλου 142 (2^{ος} & 3^{ος} όροφος), Τηλ. 2109315119 - 2109315800

2ο κτήριο: Ελ. Βενιζέλου 271 (2^{ος} όροφος), Τηλ. 2109843682 -210 9843694

<http://www.triptycho.edu.gr> - triptycho@gmail.com - www.facebook.com/triptycho

[Αρχή Σελίδας 1]

ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ	ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	22-04-2020

Α.ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΛΑΤΩΝ, Πρωταγόρας 322a-323a

Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἴεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως». Οὕτω δὴ, ὃ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὢν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς—εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημι—ὅταν δὲ εἰς συμβουλίην πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὃ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, 1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]: ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῴων ἀνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς,

[Τέλος Σελίδας1]

[Αρχή Σελίδας 2]

καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

A1. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστές ή λανθασμένες τις παρακάτω περιόδους γράφοντας **Σ** ή **Λ** δίπλα στην καθεμία, σύμφωνα με το πρώτο κείμενο που σας δίνεται.

α) Ο Ερμής μοιράζει το σεβασμό και τη δικαιοσύνη στους ανθρώπους με τον τρόπο που μοίρασε και τις τέχνες.

β) Ο Δίας διατάζει όλοι να συμμετέχουν στο σεβασμό και τη δικαιοσύνη.

γ) Ο Πρωταγόρας συμφωνεί με το Σωκράτη ότι οι Αθηναίοι δέχονται να ακούσουν τη συμβουλή οποιουδήποτε Αθηναίου πολίτη όσον αφορά ζητήματα της πόλης.

δ) Οι Αθηναίοι πολίτες δεν θεωρούν ότι όλοι πρέπει να συμμετέχουν στο σεβασμό και τη δικαιοσύνη.

(Μονάδες 4)

β) Να εντοπίσετε στο δεύτερο κείμενο που σας δίνεται τις λέξεις με τις οποίες ο Αριστοτέλης χαρακτηρίζει τον άνθρωπο που δεν διαθέτει αρετή και να επεξηγήσετε τους χαρακτηρισμούς αυτούς.

(Μονάδες 6)

B1. α) Γιατί η αιδώς και η δίκη είναι «πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί»;

(Μονάδες 7)

β) Ποια είναι η λειτουργία της λέξης **οὔτω** στην περίοδο «Οὔτω δὴ, ὦ Σώκρατες...» του πρώτου κειμένου που σας δίνεται;

(Μονάδες 3)

[Αρχή Σελίδας 3]

B2. «Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων.». Ποιο νόημα θέλει να δώσει ο Αριστοτέλης με αυτή την περίοδο του κειμένου; **(Μονάδες 7)**. Πώς λειτουργεί ο σύνδεσμος **γάρ** στην περίοδο αυτή; **(Μονάδες 3)**

Γ. Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με αυτά της στήλης Β (δύο δεδομένα της Β στήλης περισσεύουν).

A	B
1. Μαθητής και συνεργάτης του Αριστοτέλη.	α. Εύδοξος
2. Θαύμαζε τον Αριστοτέλη για την οξύνοιά του.	β. Αριστοτέλης
3. Τύραννος του Αταρνέα.	γ. Κριτίας
4. Μαθηματικός, αστρονόμος και γεωγράφος	δ. Θεόφραστος
5. Γίνεται πολύ αυστηρός κριτής των απόψεων των άλλων, με αποτέλεσμα να αποκτήσει πολλούς εχθρούς	ε. Πρωταγόρας
	στ. Ερμίας
	ζ. Πλάτων

(Μονάδες 10)

Δ. Να εντοπίσετε στο κείμενο που σας δίνεται λέξεις της αρχαίας ελληνικής που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις:

[Αρχή Σελίδας 4]

όλεθρος, δοσολογία, νομικός, εργαλείο, δυναμόμετρο, λέξη, φρόνηση, κατάσχεση, φύση, ζωντανός.

(Μονάδες 10)

E. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Να εντοπίσετε τα κοινά σημεία προβληματισμού μεταξύ των απόψεων του Πρωταγόρα και του Ντεκάρτ για την αρχική κατάσταση του ανθρώπου ως την πολιτική του συγκρότηση.

Να βρεθεί μια μορφή συνένωσης που θα υπερασπίζεται και θα προστατεύει με όλη τη δύναμη από κοινού το πρόσωπο και τα αγαθά κάθε μέλους, κατά τρόπο ώστε ο καθένας, αν και σχηματίζει ενιαίο σώμα με όλους, θα υπακούει ωστόσο μόνο στον εαυτό του και θα παραμείνει το ίδιο ελεύθερος όσο και πριν. Αυτό είναι το θεμελιώδες πρόβλημα στο οποίο το κοινωνικό συμβόλαιο δίνει λύση. [...] Οι υποχρεώσεις που μας συνδέουν με το κοινωνικό σώμα είναι δεσμευτικές μόνο επειδή είναι αμοιβαίες. Και η φύση τους είναι τέτοια, ώστε, εκπληρώνοντάς τες, δεν μπορούμε να εργαζόμαστε για τον άλλο χωρίς ταυτόχρονα να εργαζόμαστε και για τον εαυτό μας.

R. Descartes, Στοχασμοί περί της πρώτης φιλοσοφίας

(Μονάδες 10)

B. ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχίνου, έπιστολαι τῆ Βουλῆ καὶ τῷ Δήμῳ τῷ Ἀθηναίων 2

Οι επιστολές του Αισχίνη γράφτηκαν από τον ίδιο στην εξορία του, μετά την αντιδικία του με τον Δημοσθένη, η οποία ξεκίνησε από την πρεσβεία στην οποία αμφότεροι μετείχαν προς τον Φίλιππο και την οποία ορθώς οι πρώτοι φιλόλογοι στην ελληνιστική περίοδο ονόμασαν παραπρεσβεία (= νόθη πρεσβεία). Στο απόσπασμα αυτό ο Αισχίνης μοιάζει να απολογείται, αν και εξόριστος, για την κατηγορία ότι κινήθηκε υπογείως υπέρ των Μακεδόνων, κατηγορία που ακόμα πλανάται στην Αθήνα, και διευκρινίζει ποια είναι η πολιτική πράξη που κατά την γνώμη του βλάπτει την αθηναϊκή δημοκρατία.

[Αρχή Σελίδας 5]

Εἰ δὲ καὶ νῦν τὰ Μακεδόνων φρονεῖν ἐροῦσί με, καὶ παραπρεσβείας πάλιν γράψονται τινες ἀπόντα με δίκην ἢ προδοσίας τῆς Ἑλλάδος, ἔτοιμος ἤδη καὶ Ῥόδου καὶ γῆς ἀπάσης Ἑλληνίδος πρόσω φεύγειν, ἐὰν βούλωνται, καὶ πρὸς τὸν ἐν Πέρσαις ἄπειμι καὶ Μήδοις βασιλέα. Καίτοι τὰ Περσῶν με καὶ Μήδων οὐδεὶς ἔφη ποτὲ φρονεῖν, καὶ πάντων ἤκιστα Δημοσθένης. Ἀλλὰ οὐδ' ἐκεῖ παύσομαι γράφων ἂ τῇ πόλει δόξω συμφέρειν, οὐ χαριζόμενος ὑμῖν μετὰ τοῦ δοκεῖν ἐπιπλήττειν, ὥσπερ ἄλλοι τινές, ἀλλὰ ἐλευθέρως νοουθετῶν. Εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι τῶν πολιτευομένων οἱ μᾶλλον ἐπιπλήττειν ἢ χαρίζεσθαι θέλοντες ὑμῖν δοκεῖν, οὗτοι καὶ μάλιστα πρὸς ἡδονὴν λέγουσι, τὴν ὑπὸ προσχήματι παρρησίας ὁδὸν τοῦ κολακεύειν ἐλόμενοι· καὶ γὰρ αὕτη τίς ἐστὶν τοῦ χαρίζεσθαι πολίταις καὶ ἡγεμόσι πολὺ κακουργότερα προαίρεσις.

Λεξιλόγιο

γράφομαί δίκην τινα + γενική : καταγγέλλω κάποιον για κάτι

Παρατηρήσεις

A.1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «Ἀλλὰ οὐδ' ἐκεῖ ... κακουργότερα προαίρεσις».

Μονάδες 10

A.2. Να εξηγήσετε βάσει του κειμένου τι υποπτεύεται ο Αισχίνης πως γίνεται εις βάρος του στην Αθήνα και ποια πολιτική πράξη βλάπτει την Αθήνα;

Μονάδες 10

B. Να δοθούν οι ζητούμενοι τύποι των κάτωθι λέξεων του κειμένου :

ἐροῦσί : β' ενικό οριστικής παρακειμένου ίδιας φωνής

γράφονται : τον ίδιο τύπο στην οριστική παρακειμένου ίδιας φωνής

[Αρχή Σελίδας 6]

τινες : δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους
ἀπόντα : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα
γῆς : αιτιατική ενικού
φεύγειν : γ' ενικό οριστικής μέλλοντα
βασιλέα : τον ίδιο τύπο στον πληθυντικό αριθμό
ἤκιστα : τον ίδιο τύπο στον θετικό βαθμό
συμφέρειν : γ' ενικό υποτακτικής αορίστου Β στην ίδια φωνή
χαριζόμενος : απαρέμφατο μέλλοντα ίδιας φωνής

Μονάδες 10

Γ.1. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι λέξεις (και ποιον τύπο προσδιορίζουν ή από ποιον τύπο εξαρτώνται) : με (το πρώτο του κειμένου), τῆς Ἑλλάδος, Ῥόδου, τῆ πόλει, ἐπιπλήττειν, εἰδέναι , κακουργότερα.

Μονάδες 7

Γ.2. Εἰ δὲ καὶ νῦν τὰ Μακεδόνων . . . ἄπειμι καὶ Μήδοις βασιλέα : Να χαρακτηριστούν οι υποθετικοί λόγοι της περιόδου αυτής και στη συνέχεια να τραπεί ο πρώτος στο μη πραγματικό και ο δεύτερος στην αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

Μονάδες 3

ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ